

Guifré el Pelós, figura emblemàtica

COLL I ALENTORN, Miquel

Guifré el Pelós en la historiografia i en la llegenda.

Institut d'Estudis Catalans,

Memòries de la secció històrico-arqueològica, XXXIX.

Barcelona, 1990.

Hi ha figures històriques que, oportunament minvades de llegenda, constitueixen punts de referència essencial dins un sistema cultural. Aquest és el cas del Comte Guifré I «El Pelós», la vida i l'obra del qual han tornat a ser objecte de dues publicacions recents emparades per l'Institut d'Estudis Catalans.

El 1989 es va presentar com a volum XXXVIII de les Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica un recull pòstum de Ramon d'Abadal amb el títol *El temps i el regiment del Comte Guifred el Pilós*, a cura de Miquel Coll i Alentorn. Els textos que s'hi apleguen vénen a arrodonir i a completar les seves teories generals sobre aquest període que comprèn els «iniciis històrics de Catalunya», ben conegudes per l'extensa bibliografia de l'autor.

El segon llibre sobre la figura del Comte, número XXXIX de la mateixa col·lecció i que ara centra la nostra atenció, és obra de Miquel Coll i Alentorn —segurament el darrer dels textos que va confegir, amb la col·laboració d'altres membres de l'Institut d'Estudis Catalans.

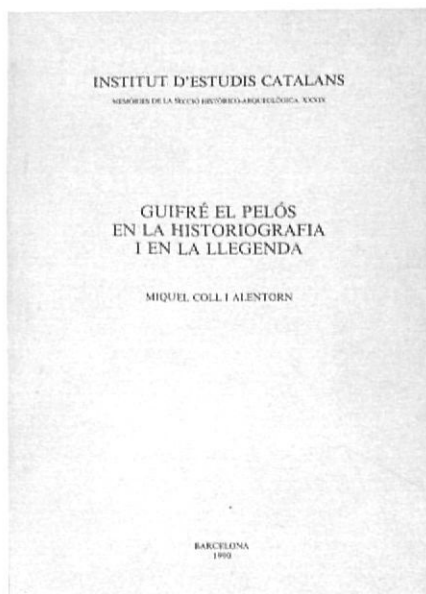
Es tracta d'un volum auster, sense concessions a la distracció, en què s'aborda el seguiment de la tradició mítica de la figura del Comte Guifré I. Una tradició mítica que ha elaborat, al llarg del temps, una imatge del Comte a cavall de la història i la literatura, amb unes influències recíproques.

L'estudiós de la història trobarà especialment interessant l'assaig central —d'un centenar llarg de pàgines per on desfilen críticament, amb gran autoritat i rigor, una trentena d'obres i autors que han tractat la vida del Comte. Des de les paraules del Bisbe vigatà Idalguer al concili de Barcelona, l'any 906, repassa els tractats històrics rivipul·lenses i, amb especial deteniment, l'anònim *Flos Mundi* (1407) o l'obra d'autors com Pere Antoni Beuter, Jeroni Pujades o Narcís Feliu de la Peña fins a arribar a les grans aportacions del nostre segle. Al llarg d'aquesta anàlisi Coll va desentriant de la dada històrica l'argumentació fal·laç i la llegenda accessòria.

I és que els errors i els punts foscos s'han transmès tenaçment: la confusió entre Guifré I i Guifré II, el paper de l'administrador

Salomó, l'ascendència i la descendència del Comte... són punts clau per a l'historiador que no s'han resolt sinó molt recentment. Ens permetem de remarcar només que hauria estat agraït un índex de noms que hagués facilitat la localització de tants autors i títols com ens forneix l'erudició de l'autor.

Però al costat de l'esclarament de les dades biogràfiques, el lector no especialitzat pot trobar entreteniment en la dimensió llegendària que envolta el personatge. La història de la casa comtal catalana sempre es va procurar ornar amb episodis més o menys literaris que ens recorden sovint les gestes cavalleresques. Per exemple l'alliberament de l'emperadriu d'Alemanya, acusada injustament d'adulteri (atribuït a un Ramon Berenguer i després recollit a la Crònica de Desclot), o l'envitricollat infantament de Jaume I (que sembla propi del cicle artúric) són episodis tan novel·lescos que ens procuren una informació valuosíssima a l'hora d'analitzar fets documentats com l'històric *Desafiament de Bordeus*. No és, doncs, només la figura de Guifré I la que ha amalgamat realitat i ficció: la història no ha estat sempre concebuda sota el criteri d'un positivisme asèptic. És més, la pretesa connexió amb l'episodi montserratí de Fra Garí, la llegenda de la creació de les quatre barres o les trifulques del Comte amb el drac de Sant Llorenç de Munt, ¿no han contribuït poderosament a convertir Guifré I en una figura emblemàtica per al poble català? El mateix so-

brenom de «Pelós», a més d'identificar-lo, ¿no ha desvetllat la imaginació de generacions de curiosos? Els lectors d'inclinació romàntica podran, doncs, rastrejar aquests i d'altres motius al llarg de l'exposició.

En un llibre tan ric en informacions bibliogràfiques s'hi troba només a faltar alguna referència a la tradició oral: el somni admonitori del Comte —també atribuït a Carlemany— en la fundació del monestir de Ripoll; o la lluita del cavaller Dolcet —per contaminació, Guifré— amb el drac de Coll de Canes són llegendes potser no tan significatives ni difoses, però que mantenien viva la memòria heroica fins no fa gaire temps a les nostres contrades.

Completa el llibre un conjunt d'apèndixs, on es ressenyen problemes d'onomàstica (s'hi justifica, entre d'altres, les grafies catalanes «Guifré» —oxítone— i «Raolf» per les llatinitzades «Wifredus» i «Radulphus»), iconografia i fortuna literària.

Especialment interessant per al públic ripollès —recordem que el llibre s'ha publicat gràcies a la seva contribució— pot ser, a més de les referències històriques al monestir, l'apèndix segon. Tracta del llarg projecte i final establiment d'una tomba digna a la població on «el Comte Jofre fundà la nació catalana», com resa un cartell a la façana de l'Ajuntament de la Vila.

Com dèiem al començament, el Comte Guifré ha esdevingut un punt de referència, un tòpic en la història de Catalunya. Però això no ha d'impedir que, com en tants d'altres llocs comuns, es pugui sotmetre a una sana revisió.

Jordi Mascarella

BC

Biblioteca de la Classe

La col·lecció *Biblioteca de la Classe* potencia l'estudi sense manual únic i desenvolupa, de manera científica i didàctica, temes monogràfics per treballar a l'escola.

És una iniciativa conjunta de l'editorial GRAÓ de Serveis Pedagògics i el Servei d'Ensenyament i Investigació de la Diputació de Barcelona

CICLE SUPERIOR I ENSENYAMENT MITJÀ

**THALASSA, THALASSA!
EMPÛRIES,
CIUTAT GREGA
A CATALUNYA**

format 20x21 cm.

Sol·liciteu informació
(93)347 26 74
ARA LA COL·LECCIÓ SENCERA (56 nûms.)
EN 12 TERMINIS DE 2.730 ptes.

Darreres novelats:

41 LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

42 ROQUES I MINERALS

43 LA SEGONA REPÚBLICA

44 LA MODERNITZACIÓ DE BARCELONA

45 ALIMENTACIÓ I SALUT

46 LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL

47 CIVILITZACIONS AMERICANES FINS AL 1492

48 L'ORIGEN DE LES ESPÈCIES

49 ELS VISIGOTS A CATALUNYA

50 L'ESTUDI DE LA POBLACIÓ

GRAÓ
EDITORIAL

Diputació de Barcelona

cl. de l'Art, 81 - 08026 Barcelona
Telf. (93) 235 23 11

Preu: 750 ptes.